
Lars Strömgren

- kravbonde som testar gränser

För ett tag sedan blev Lars Strömgren polisanmäld. En förbipasserande hade reagerat på hans hampaodling – en viss sorts hampa används nämligen till utvinning av marijuana. Sånt som händer, skrattar bonden som var en av de första att ge sig på ekologisk odling i mitten av nittioalet, idag är uppfödare av krav-grisar och numera har siktet inställt på energiodling.

Text och foto: Frida Kongstad

Det är middagsdags, och ett femtiotal buffande grisar trängs vid hoarna. Här är det störst går först-principen som gäller - kulingarna får kämpa rätt bra för att komma åt middagen.

Lars har fött upp grisar sedan mitten av sjuttioalet, med kravcertifiering sedan -99. Då hade han odlat utan bekämpningsmedel

och konstgödsel ganska länge. Redan för fjorton år sedan började Lars testa att odla ekologiskt, och -97 gick han över med odlingen helt och hållet.

Lång väg till kravmärkning

Att bli kravcertifierad är inte helt lätt. De största skillnaderna när det gäller grödor är att du varken får använda dig av bekämpningsmedel eller konstgödsel. Föder du upp grisar handlar det om att grisarna äter ekologiskt foder, har större utrymme i boxarna, går ute under sommarhalvåret och möjlighet att gå ut även under vinterhalvåret. Du blir kontrollerad två gånger om året, och själva certifieringen kostar femton tusen kronor per år.

En rätt komplicerad affär, låter det som. Vad var det som fick honom att börja med det ekologiska för fjorton år sedan? - Jag höll ju på med bekämpningsmedel precis som alla andra, och var ute och sprutade själv på grödorna. Då när man var

ute tidigt på morgnarna och besprutade och såg harar och rådjur som var ute och åt... Man tänkte att det där hade man ju inte själv velat stoppa i munnen direkt precis, och började fundera på vad man egentligen höll på med...

Så föddes tankarna på det att gå över till ekologisk odling hos Lars, och eftersom han är som han är sattes planerna dessutom i verket. I början av nittioalet var det inte många som odlade ekologiskt.

- Det är väldigt ovanligt fortfarande, och då var det ännu färre som gjorde det. Idag i Gårdsby socken är det nog bara jag, Christer Jonasson och Margareta och Karl-Erik i Gasslanda som håller på med det.

Back to basic

Bekämpningsmedel har använts i västvärlden sedan femtiotalet ungefär, berättar Lars, vilket har påverkat växtföljden, det vill säga i vilken ordning du odlar grödorna. Vissa ogräs trivs

Namn Lars Strömgren

Ålder 55 år

Familj hustrun Yvonne, döttrarna Terese, 29, och Helena, 26

Yrke kravproducerande bonde och grisuppfödare

Intressen skogsbruk, lantbruk, resor, testa nya grejer, odla energi

Specialgrödor spältvete

- en urgammal vetesort med goda bakningsegenskaper som funnits i oförädlad två-tretusen år - och hampa

Bonus drog igång Gårdsbydagen för flera år sedan - första Gårdsbydagen ägde rum hemma på Kråkenäs Södregård

bättre på våren, andra på hösten. Tidigare var man finurlig när det gällde att odla på ett sätt som gav ogräset så dåliga förutsättningar som möjligt. I och med bekämpningsmedel kunde man plötsligt så höstspannmål hela tiden, på samma plats. Som nybliven ekologisk bonde gick inte det längre. Saker som växtföljd blev plötsligt viktiga igen.

- Man gick tillbaka till basic så att säga. Min farfar odlade på liknande sätt som jag gör idag.

Och så grisarna...

Priset på griskött hade varit lågt under ett par års tid under andra halvan av nittioalet och grisproduktionen i landet minskade med en miljon grisar. Den konventionella uppfödningen gav ingen avkastning längre. Så kom tankarna på att föda upp även grisarna ekologiskt, de ju hade redan i flera års tid ätit av de ekologiska grödor som Lars odlade. Lars ringde Sylvia Persson på Länsstyrelsen i västra Götaland, en person som engagerat sig i just kravmärkning av grisar. Hon kom ner och tittade på gården och... Inga problem här inte! Bara slå ut den här väggen här, gjut en platta här... Lars skrattar lite åt minnet. Så hoppade han på, och började alltså med kravproducerat griskött. Trots att djurmängden minskade till ungefär en tredjedel gick det att tjäna tjäna lika mycket som under tidigare år då det varit normalpris på griskött. Arbetsbördan var i och för sig lika stor, trots färre grisar.

Bonnakött – närproducerat och schyssta regler

Så höll han på i många år, med ekologiska grödor och grisar. Av olika anledningar blev det krångligare med transporten av grisarna till och från slakt och styckning, och mycket dyrare än det varit innan. Vad göra?

Lars gick ihop med ett trettiotal köttproducenter i trakten och startade en ekonomisk förening – Lokal Köttproduktion Kronoberg (LKK). De började arbeta för att kunna gå ihop om slaktning och styckning och sälja sina produkter under ett gemensamt namn till affärer, konsumenter och restauranter. Det fanns även tankar på att starta ett lokalt slakteri.

Sommaren 2005 hade man varumärket "Bonnakött" och en anställd säljare.

- Vi går ut med att det är närproducerat, och de som vill ha krav kan köpa det. Vi som är med i bonnakött ska också vara beredda på att visa upp våra gårdar för konsumenterna. Kanske sätta in en annons

för allmänheten ibland, att nu kan du åka ut och titta på min gård. Vidare ska alla djuren gå ute under betessäsongen och man har vissa andra regler, som att det ska finnas en hel liggyta med halm för djuren. Idag erbjuder man kött från både nöt, gris och lamm. En uppskattad specialitet är att man hängmörar nötköttet, precis som man gjorde förr i tiden.

- Då hängde man upp köttet i fjorton dagar så det blev mörare, men det görs inte nuförtiden på vanliga slakterier. Restauranterna säger hängmörat är outstanding, av mycket bättre kvalitet. Man säljer mest till restauranter i trakten, men även till vanliga konsumenter. På hemsidan går det att göra egna beställningar som man sedan hämtar upp på Konsum Söder i Växjö.

Nu - dags för något annat

Han har hållit på länge, Lars, men nu planerar han att lägga av helt och hållet med grisproduktionen inom ett par år. Det är dags att få lite fritid och lediga helger, efter trettio år av rätt stor bundenhet. Är någon annan intresserad av att fortsätta med grisproduktionen på gården är det bara att höra av sig. Och hur blev det med polisanmälningen egentligen...? Jo, Lars blev friad, av en rätt förvirrad polis som fick konsultera både Länsstyrelse, jordbruksverk och kollegor. Men det var ingen fara. Hampan som Lars odlar är nämligen av en annan sort än rökhampan, och ska användas till energiproduktion. Ett nytt intressant område menar Lars, som lär ha en del att göra även i framtiden.

För liten efterfrågan på kravkött

När det gäller just kravkött är det ofta svårt att få tag på - affärerna menar att efterfrågan är för liten. I vanliga små och mellanstora städer är det mellan sex och tio procent av konsumenterna som kan tänka sig att betala merpriset för kravkött, och det tycker man är för litet för att satsa på att ha i livsmedelsbutikerna.

Inte heller så värst många restauranter nappar på kravkött, trots att det krävs bara en enda rätt med kravmärkt kött i menyn för att restauranten ska få kalla sig kravrestaurant.

- De enda jag känner till i Kronoberg nu är St Sigfrids folkhögskola, säger Lars.

Dock: i de större städerna är efterfrågan annorlunda. Flera stora producenter i Halland, Skåne och Östergötland har gått över till kravodling helt enkelt för att man tjänar mer på det. Förhoppningsvis kommer efterfrågan på kravkött öka även i mindre städer så att fler livsmedelskedjor börjar köpa in det.

Kontaktuppgifter till Lars:
Adress: Kråkenäs Södregård 1
355 92 Växjö
Telefon: 0470-611 52

Bonnakötts hemsida:
www.bonnakott.se

Från Helgaryd skola till Smedjan i Gårdsby - Sven Schill berättar Del 2

Text och foto: Sven Schill

Hej igen!

Våren 1959 ryckte jag in "lumpen" som elitsoldat (malaj) på Kungliga Kronobergs Regemente.

Jag körde olika transporter med lastbil, bl.a körde jag musikkårens instrument till konserter i Växjö med omnejd. Om helgerna spelade jag dansmusik med Janne Zaars dansorkester. Kapellmästaren var militärmusiker medan vi övriga var amatörer. I militärmusikkåren fanns en musikfanjunkare som hade en mycket populär orkester - Ingmar Nordström - som bestod militärmusiker.

I maj 1960 muckade jag och efter sommarjobb gick jag en ettårig handelsutbildning i Växjö. På hösten fick jag anställning som kontorist på Södra Skogsägarnas Spånskivefabrik i Åryd. Under hela tiden spelade jag i Janne Zaars.

En dag mötte jag Sten-Åke Lindberg, (en militärmusiker som spelade i Nordströms), Han frågade om jag ville vikariera i Nordströms på fredagen eftersom deras trumslagare blivit sjuk. Detta blev min första spelning med Ingmar Nordströms orkester. Jag tror det var november 1961.

Eftersom den ordinarie trumslagaren inte blev bättre fick jag hoppa in i Nordströms lite då och då och på nyåret -62 ringde Evert Nero (ordinarie trumslagare) och bad mig "ta över".

Nordströms spelade 3-4 kvällar i veckan och Janne Zaars 1-2 kvällar i veckan så bytte vi helt enkelt orkester. Ingmar Nordströms innehöll 8 man; piano, bas, trummor, trumpet, trombon,altsax, tenorsax och barytonsax. I detta gäng av utbildade

musiker började jag, en tvättakta amatör som inte tagit en enda lektion, i januari 1962.

Jag blev aldrig anställd och fick inget kontrakt, men spelade i Ingmar Nordströms orkester i 33 år!

Någon gång hösten -63 missade jag dörren (gick in i väggen)... Jag spelade då 3-4 ggr i veckan och jobbade samtidigt heltid på Södra i Åryd. Men det blev bara för mycket. Jag var tvungen att välja.... och jag valde musiken. Då hade Ingmar bildat om orkestern från åtta till sex man och en tjej, vilket sedan blev sex glada grabbar med Sten-Åke (Steine) Lindberg som vokalt inslag istället.

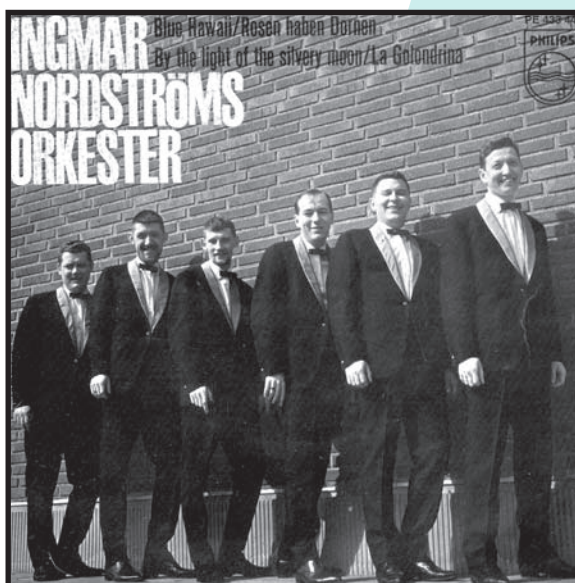
Nu följde en tid med mycket musik, glada dagar och glatt umgänge. Samtidigt sökte jag in på S:t Sigfrids Folkhögskola i Kronoberg utanför Växjö. Jag kom in våren 1964. Under tiden spelade vi in Ingmar Nordströms andra grammofonskiva, där titelmelodin var Blue Hawaii (den första spelades in redan 1960). Musikerna var Ingmar själv påaltsax, Steine Lindberg på

tenorsax och Sven "Kirre" Carlsson på trombon. Alla tre militärmusiker samt "amatörerna" Lars-Åke von Vultée på piano, Göran Strömgren på bas och jag själv på trummor. Ingmar ville ha det så: militärmusiker i blåset och "privatmusiker" i kompet.

I april 1965 ställde vi upp i en landsomfattande tävling som Svenska Musikerförbundet och Sveriges Radio arrangerade tillsammans. Det började med en uttagning i Idrottshallen i Växjö, sedan var det distriktsfinal. Åtta orkestrar som hade vunnit i Blekinge, Kalmar, Kronobergs och Hallands län skulle tävla mot varandra i läroverkets aula här i Växjö. Det var många bra band som tävlade t.ex. 18-mannabandet West Coasters från Halmstad, Bob Henders från Västervik, Lokets Pop Five från Karlskrona, Johnnie Bjarnooofs från Karlskrona med flera. Vi i Nordströms spelade ett medley. En jury, som var sammansatt av musikförmedlare från Kalmar, Karlskrona, Växjö och Halmstad skulle då utse bästa orkestern i distriktet....Vi vann!

Tyvärr blev det ett tråkigt efterspel där vi blev anklagade för att ha mutat juryn. Det hela slutade med att Freddie Andersson, som var ordförande i Svenska Musikerförbundet, kallade upp alla orkesterledarna till Stockholm för att bevittna när juryns motiveringar öppnades. Ingmar reste naturligtvis till Stockholm men ingen av de andra dök upp. Det visade sig att vi hade fått minst röster från Växjöjuryn och full poäng från de övriga. Freddie Andersson skrev brev till alla de andra orkesterledarna och bad dem sluta med anklagelserna samt be Ingmar om ursäkt.

Finalen gick av stapeln i Stockholms Konserthus. Det var mycket hög klass på orkestrarna. En orkester från Boden vann och Eskil Columbus orkester från Sundsvall kom tvåa. Vi placerade oss inte och ställde aldrig sedan upp i några fler musiktävlingar... Samma år blev vi erbjudna att delta i

Från v. Sven "Kirre" Carlsson, Steine Lindberg, jag, Lars-Åke "Sasse" Von Vultée, Göran Strömgren samt Ingmar Nordström själv.

Fr.v : "Kirre", jag, Ingmar, Göran, Steine, och "Sasse"

Folkparkernas Artistforum, då kunde vi bokas genom deras förmedling och bli en "riktig" Folkparksorkester. Detta forum gick av stapeln lördagen och söndagen 9-10 oktober 1965.

Lördagen fick dålig kritik. Ingenting tände folkparks-gubbarna. Ingmar hade sagt till artisticheferna Mats Forsberg och Karl-Erik Westerberg att om vi skulle kunna ställa upp fick det bli på söndagen och då måste vi vara först. Sedan skulle vi nämligen ner till Grevie och spela på kvällen. Nio minuter blev vi tilldelade. Vi spelade åtta låtar som medley. Braksuccé! Dagen efter fick vi väldigt fina recensioner i pressen med ett stort färgfoto på första sidan i Dagens Nyheter som kronan på verket.

Nu blev det fart på hela landets folkparks-gubbar. Vi fick även förfrågningar från Finland och Norge. Detta gjorde att orkesterns militärmusiker blev tvungna att välja. Ingmar slutade, Steine hade slutat tidigare men "Kirre" stannade kvar på kåren. Då frågade Ingmar Bo Jansson, en musikfurir på kåren som spelade saxofon och klarinett samt var en duktig arrangör om han ville vara med. Bosse tackade ja!

Nu började en ny tid. Bosse skapade det berömda saxofonsoundet. Samtidigt slutade basisten Roland Flood och Bert Månsson, som egentligen var pianist, började som basist. Bert komponerade också, han skrev många låtar som hamnade på orkesterns grammofonskivor och flera av dem gick in på svensktoppen. Lars-Åke (Sasse) som avlade sina

sluttentor till sin fil. mag. i Lund, ersattes av först Peter Camitz, därefter Gunnar Sandervärn.

Man kan undra varför jag (en ren amatör) platsade i denna proffsorkester? Jag tror det berodde på att min förmåga att få kontakt med publiken genom att hitta på en massa "hyss" som inte bara de dansande hade roligt av utan även mina spelkompisar. Detta förstod Ingmar och stöttade mig vilket gjorde att jag hittade på mer och mer hyss t. ex. skyltar som jag kommunicerade med publiken med. Kan man få saxofonister att garva så blir det rätt komiskt och tyst i blåset. Kul!

Under andra hälften av sextioalet spelade vi in ett tiotal EP-skivor (vinyl).
"Ni musiker, ni dricker väl brännvin,

springer med fruntimmer och äter roliga piller väl??" Den frågan (eller påståendet) har jag fått många gånger de senaste 40 åren. Här kommer ett klagörande. Jag har ALLTID varit nykter på scen!... Droger? Jag har inte ens rökt hasch och tänker inte prova heller! Damer däremot har jag jagat i hela mitt liv men sällan med framgång. Fast på hösten -66 träffade jag Kristina från Ängelholm. Hon flyttade till Växjö året efter och utbildade sig till lärare. Vi gifte oss 1971, byggde hus i Furuby och fick sonen Ola som idag är 34 år, gift med Petra och har två små söta pojkar Noa och Albin. Familjen bor i hus i Löddeköpinge.

Nästa gång ska jag berätta om alla artister jag spelat ihop med!!

Hej så länge!

Här håller grabbarna i mina skyltar. Bilden är från ett skivomslag, året är 1968.
Från v: Peter Camitz, Bert Månsson, Bo Jansson, jag, Steine, och Ingmar:

Kråkenäs Säteri

Text och foto: Sven Schill

Kråkenäs hör inte till de större herrgårdarna och är väl mest känt för sitt "utsökta läge" vid sjön Innaren. Elin Wagner nämner i en utgåva 1939 (Tusen år i Småland) "de underbart sköna linjer varmed vattnet och stranden möttes här; den ädla resningen på träden och den djupa obrutna freden som låg över Kråkenäs". Måtte denna vision alltid förbli en realitet!

Sven Gustavsson

Den vackra huvudbyggnaden vid sjön Innaren

Uppteckningar från början av 1600-talet visar att gården omkring år 1500 beboddes av väpnaren Erik Matsson (Båt), död före 1526. Möjligen hade Kråkenäs tidigare varit sätesgård för väpnaren Mats Håkansson (Båt af Billa). Sannolikt var han far till Erik Matsson. Fram till våra dagar bytte Kråkenäs ägare

ett 30-tal gånger. Om detta kan man läsa i Gårdsbyboken 1986, utgiven av Gårdsby hembygdsförening.

År 1917 förvärvades Kråkenäs av AB Böksholms Sulfitfabrik. Två år senare blev Gustav Johansson (Johannesson), död 1938, ägare till Kråkenäs. Denne är nuvarande ägarens morfar. Från 1938 till 1982 ägdes gården av Gustav Johanssons barn: Lennart, Erik och Sven Gustavsson samt Inez Samuelsson f. Gustavsson. Gården brukades av Lennart och Sven.

Den 1/1 1982 gick Kråkenäs över i Bengt Samuelssons ägo (son till Inez och Karl Samuelsson). Bengt, gift med Gunilla sedan 1975, började genast med nötboskap och fårskötsel samt renovering av huvudbyggnaden. Under 80-talet införlivades mer mark, så idag innehåller Kråkenäs 170 hektar, varav 40 hektar åkermark!

1983 byggdes gamla mejeriet om till bostad vilken Bo och Ann-Margareth Hansson hyrde (och bor där fortfarande). Ladugården helrenoverades 1993. Rörmjölkning och tank installerades och ett 40-tal kor mjölkas. Tyvärr så går ju

Gamla mejeriet som blivit bostad åt Ann-Margareth och Bo.

mjölkpriserna bara nedåt så till våren är det slutmjölkat på Kråkenäs. Men Bengt och Gunilla ger sig inte, det blir dikor och köttjursuppfödning i stället.

Slutligen vill jag berätta att Bengt och Gunilla har tillsammans med sina två pojkar (Fredrik och Tobias) renoverat upp ett gammalt potatismagasin till en mysig samlingslokal (pub). Tänk vad kreativa och duktiga människor kan åstadkomma!

Tack Bengt, Gunilla, Fredrik och Tobias för att ni har tagit hand om gamla fina Kråkenäs så bra! Detta är vi sockenbor mycket stolta och tacksamma över.

Sista SMEDJAN-kvällen för i år

Text: Sven Schill

Fredagen den 18 augusti öppnade Smedjan i Gårdsby för sista gången i år. Vi i Gårdsby sockenråd har haft fyra pub-kvällen i år. Alla har varit lyckade trots VM-fotboll och ibland dåligt väder.

Sista kvällen var dock en riktig kanonkväll! Jag vill tacka mina vänner som spelade: Hubert Szymczynski, piano, Max Carlsson, gitarr, P.O. Henriksson, bas. Tänk att få spela trummor med så fina jazzmusiker... Toppen! Jag vill också tacka alla andra musiker

Fr.v: Musikanter i Smedjan; Max Carlsson, P.O. Henriksson, jag, och Hubert Szymczynski.

som har spelat i Smedjan i år: Kaj Nilsson, Anders Granhäll, Fredrik Samuelsson, Arvid Kongstad och Daniel Alexandersson – tack!

Till sist vill jag framföra ett stort TACK till alla som har jobbat med Smedjankvällarna. Utan er medverkan har det inte blivit några pub-tjohejsan i Gårdsby.

Väl mött nästa år!

Sven